

«Φαρισαίου φύγωμεν υψηγορίαν»

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Το Τριώδιο, η πνευματικότερη και καταναυκτικότερη περίοδος της Εκκλησίας μας, ανοίγει τις πύλες της με την υπέροχη παραβολή του Τελώνου και του Φαρισαίου. Μια παραβολή, η οποία μαζί με την παραβολή του Άσωτου Γιου (ή καλύτερα του Σπλαχνικού Πατέρα), που διαβάζεται τη δεύτερη Κυριακή του Τριωδίου, συγκεφαλαιώνουν όλο το νόημα και την ουσία της πνευματικής ζωής. Με τον τρόπο αυτό έρχεται η Εκκλησία μας, σαν στοργική μητέρα που καθοδηγεί τα παιδιά της, να μας υποδείξει τη μεγάλη αρετή της ταπείνωσης, τη βάση και προϋπόθεση της ευσέβειας και κάθε αρετής και να μας κάνει να αποστραφούμε την υπερηφάνεια, την υψηλοφροσύνη, την έπαρση, το αλαζονικό φρόνημα, με άλλα λόγια το «Φαρισαϊσμό» (όρος που προέρχεται από τον Φαρισαίο και ταυτίζεται με την υποκρισία και τον εγωισμό).

Λέγεται ότι η προσευχή είναι «το θερμόμετρο της ευσέβειας», το κριτήριο της γνησιότητάς της. Έτσι ο Κύριος, μας παρουσιάζει μέσα στον Ναό προσευχόμενους, δύο χαρακτηριστικούς τύπους :

- Ενός Φαρισαίου, που εκπροσωπούσε την εποχή εκείνη την συμμόρφωση στον «Νόμο» και ενσάρκωνε την πρακτική ευσέβεια και

- Ενός Τελώνη, που στα μάτια του λαού ήταν η ενσάρκωση της εκμετάλλευσης, της αδικίας και της αμαρτωλότητας.

Με την αντίθεση αυτή, ο Κύριος αποκαλύπτει ενώπιον μας την αρρώστια της φαινομενικής ευσέβειας, που δεν είναι άλλη από την υποκρισία. Ο Φαρισαίος απαριθμεί στον Θεό τα προτερήματα και τις αρετές του. Δείχνει αυτοπεποίθηση και αυταρέσκεια, αναφέροντας τις (δήθεν) αρετές του και συγκρίνοντας τον εαυτό του με τους άλλους. Έτσι βρίσκει τον εαυτόν του τέλειο, όπως τον θέλει ο Θεός και τον βαθμολογεί με άριστα. Βλέπει τις «καλές του πράξεις» ως προσωπικά του κατορθώματα και θεωρεί ότι του αξίζει ο δίκαιος έπαινος. Η αυταρέσκεια, όμως, τον οδηγεί στην κατάκριση, τόσο των άλλων ανθρώπων, που τους χαρακτηρίζει άρπαγες, άδικους, μοιχούς, όσο και του συμπροσευχόμενου του Τελώνη. Αποδεικνύεται, με τον τρόπο αυτό, πόσο αντικοινωνικός καταντά ο εγωιστής και υποκριτής άνθρωπος.

Η τακτική που ακολουθεί ο φαρισαίος δεν αλλοτριώνει μόνο την συνείδηση και την κοινωνική συμπεριφορά του ανθρώπου. Έχει βαρύτερες σωτηριολογικές συνέπειες. Μετατοπίζει το κέντρο της σωτηρίας μας από τον Θεό, στον εαυτό μας. Μας εμποδίζει να διακρίνουμε το έλεος του Θεού και την απερίγραπτη Αγάπη Του. Μας κάνει να προσέχουμε μόνο τα «καλά μας έργα» και οδηγούμαστε, έτσι, στην αυτοδικαίωση και στην αυτοσωτηρία. Αλλά αυτό τελικά καταντά μια πρακτική μορφή αθεΐας. Δεν ζητάμε το έλεος του Θεού που θα μας σώσει. Δεν έχουμε ανάγκη την ευσπλαχνία του. Διότι θα μας σώσουν τα καλά μας έργα. Ο Θεός μένει έξω από την ζωή μας και η πίστη ότι ο Θεός αποτελεί την μοναδική δύναμη και ελπίδα στη ζωή μας καταντά σταδιακά περιττή.

Αν ο «Φαρισαϊσμός» σκοτώνει την γνήσια θρησκευτικότητα και αλλοιώνει την αληθινή ευσέβεια, η συναίσθηση ότι δεν είμαστε παρά «ανάξιοι χρεώστες στην θεία Αγάπη», συναίσθηση που γεννιέται μόνο σε ταπεινές καρδιές, είναι η αρχή και το θεμέλιο της εν Χριστώ σωτηρίας μας. Τα καλά μας έργα θα πρέπει να είναι άμεση συνέπεια της εν Χριστώ ανακαινίσεώς μας και μια φιλότιμη ανταπόκριση στην άφατη αγάπη του Θεού και στην υπέρτατη Σταυρική θυσία του Υιού Του.

Δίκαια, λοιπόν, η Εκκλησία κατά την διάρκεια του Κατανυκτικού Τριωδίου έρχεται να μας υπενθυμίσει τις βασικές προϋποθέσεις της πνευματικής ζωής και να μας υπογραμμίσει την ανάγκη μεταποίησης του «Φαρισαϊκού φρονήματος» σε «τελωνικό φρόνημα». Γι' αυτό προτρέπει τους πιστούς: «Φαρισαίου φύγωμεν (ας αποφύγουμε) υπηγορίαν και Τελώνου μάθωμεν το ταπεινόν εν στεναγμοίς» (Τροπάριο του Όρθρου της Κυριακής του Τελώνου και Φαρισαίου).

Ο ταπεινός άνθρωπος γίνεται «διάφανος» στην χάρη του Θεού. Αφήνει ανοιχτή την πόρτα της ψυχής του για να μπει μέσα του και να αρχίσει να εργάζεται το Άγιο

Πνεύμα. Καμμία άλλη αρετή δεν μπορεί να κατορθωθεί χωρίς την ταπείνωση. Κατά τους Αγίους Πατέρες η ταπείνωση είναι η βάση και το «αρμόδεμα» όλων των αρετών,γι'αυτό και αποτελεί τον πιο σύντομο δρόμο για τον Παράδεισο.

π. Νικολάου Χριστοδούλου

Πηγή: isagiastriados.com